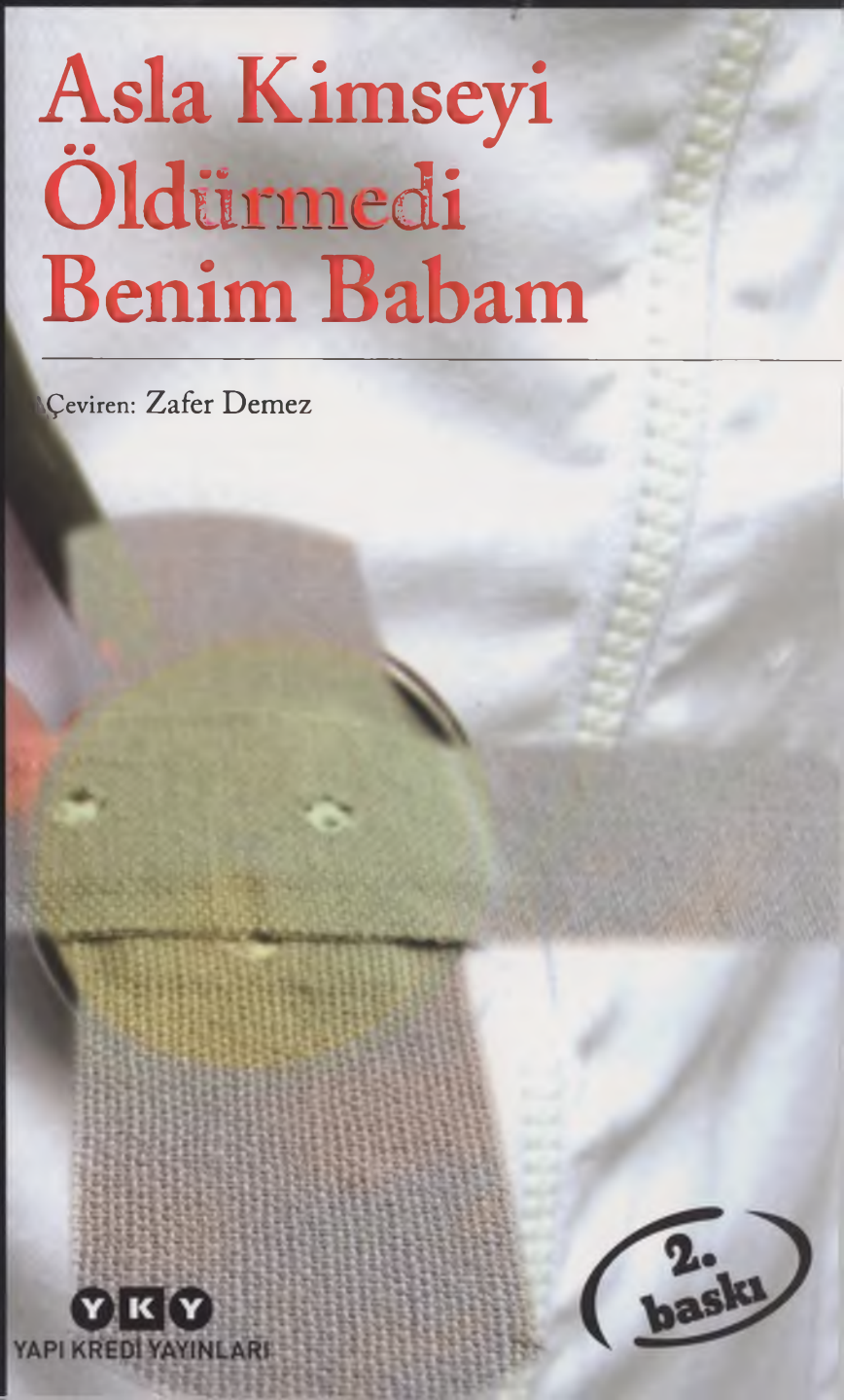
Jean-Louis Fournier

Asla Kimseyi Öldürmedi Benim Babam

ANLATI

Çeviren: Zafer Demez

2. baskı

YKY
YAPI KREDİ YAYINLARI

"Bir sabah, çok erken vakitte, annem odama geldi, 'Sanırım baban öldü' dedi.

'Yine mi...' dediğimi hatırlıyorum.

Kalkmak istemiyordum, yorgundum ve yorganın altına girdim.

Babamı o kadar kör kütük sarhoş görmüştüm ki, gerçek bir ölüyle kör kütük sarhoş biri arasındaki farkı bilemiyordum. Sonra babam doktordu ve bir doktor ölemezdi.

Annem, 'Bu seferki gerçek. Hadi kalk' dedi.

Kalktım. Odasına gittim. Yatağın yanı başına düşmüş, ağzı kan doluydu. Beni azarlamadı, gerçekten ölmüştü."

2008 Prix Femina ödüllü Jean-Louis Fournier'den otobiyografik bir anlatı.

Bir çocuğun gözünden kahraman, koruyucu, şakacı, alçakgönüllü, sorunlu bir imge: Baba.

ISBN 978-975-08-1555-3
8 TL
9 789750 815553

ASLA KİMSEYİ ÖLDÜRMEDİ BENİM BABAM

Jean-Louis Fournier 1938 yılında Fransa'nın kuzeyindeki Arras şehrinde doğdu. Yazarlığının yanı sıra televizyon programları da hazırladı. *Nereye Gidiyoruz Baba?* adlı kitabıyla 2008 Femina ödülünü aldı.

Üretken bir yazar olan Fournier'nin yapıtlarından bazıları şunlardır: *Le curriculum vitae de Dieu*, 1995; *Il a jamais tué personne mon papa*, 1999 (*Asla Kimseyi Öldürmedi Benim Babam*, Çev. Zafer Demez, YKY 2009); *J'irai pas en enfer*, 2001; *Mouchons nos morveux*, 2002; *Mon dernier cheveu noir*, 2006 (*Son Siyah Saçım*, Çev. Billur Köker, YKY 2012); *A ma dernière cigarette*, 2007; *Où on va, papa?*, 2008 (*Nereye Gidiyoruz Baba?* Çev. Aslı Genç, YKY 2009); *Veuf*, 2011 (*Dul*, Çev. Can Belge, YKY 1013); *Ça m'agace!*, 2012.

Zafer Demez 1982 yılında Adıyaman'da doğdu. Yıldız Teknik Üniversitesi Mütercim Tercümanlık mezunu.

Jean-Louis Fournier'nin
YKY'deki kitapları:

Asla Kimseyi Öldürmedi Benim Babam *(2009)*
Nereye Gidiyoruz Baba? *(2009)*
Son Siyah Saçım ve İhtiyar Delikanlılara Bazı Öğütler *(2012)*
Dul *(2013)*

JEAN-LOUIS FOURNIER

Asla Kimseyi Öldürmedi Benim Babam

Anlatı

Çeviren
Zafer Demez

YKY
YAPI KREDİ YAYINLARI

Yapı Kredi Yayınları - 2840
Edebiyat - 855

Asla Kimseyi Öldürmedi Benim Babam / Jean-Louis Fournier
Özgün adı: Il a jamais tué personne, mon papa
Çeviren: Zafer Demez

Kitap editörü: Korkut Erdur
Düzelti: Mahmure İleri

Kapak tasarımı: Nahide Dikel

Baskı: Acar Basım ve Cilt San. Tic. A.Ş.
Beysan Sanayi Sitesi, Birlik Caddesi, No: 26, Acar Binası
34524, Haramidere - Beylikdüzü / İstanbul
Tel: (0 212) 422 18 34 Faks: (0 212) 422 18 04
www.acarbasim.com
Sertifika No: 11957

Çeviriye temel alınan baskı: Stock, 1999
1. baskı: İstanbul, Şubat 2009
2. baskı: İstanbul, Şubat 2016
ISBN 978-975-08-1555-3

© Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş., 2015
Sertifika No: 12334
© 1999, 2008, Editions Stock

Bütün yayın hakları saklıdır.
Kaynak gösterilerek tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında
yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş.
İstiklal Caddesi No: 142 Odakule İş Merkezi Kat: 3 Beyoğlu 34430 İstanbul
Telefon: (0 212) 252 47 00 (pbx) Faks: (0 212) 293 07 23
http://www.ykykultur.com.tr
e-posta: ykykultur@ykykultur.com.tr
İnternet satış adresi: http://alisveris.yapikredi.com.tr

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık
PEN International Publishers Circle üyesidir.

İÇİNDEKİLER

Babamın Tokadı • 13
Babam ve Ben • 14
Babam Doktordu • 15
Babamın Ayakkabıları • 16
Babamın Fakülte Ödülü • 17
Babam ve Utangaç Bir Müşteri • 18
Babam ve İntiharları • 19
Babam ve Şeftaliler • 20
Babam ve Para • 21
Pazar Giysileri • 22
Babamın Bistroları • 23
Babamın Hediyeleri • 24
Babam ve Tavuklar • 25
Babamın Kemanı • 26
Babamın Müşterileri • 27
Babam Latince Konuşuyor • 28
Babam ve Sigaralar • 29
Babam ve Bombalar • 30
Babam ve Bisikleti • 31
Babam ve Erimiş Yağ • 32
Babam ve Otomatik Tabancası • 33
Babam ve Marsilya Sabunu • 34

Annemin Davetleri • 35
Babam ve Albayın Karısı • 37
Doktor Jekyll • 38
Sinema Makinisti Babam • 39
Babamı Kaybettik • 40
Babam ve Futbol • 41
Babamın Bir Şakası • 42
Babam Odun Yığınının Üstünde • 43
Babam ve Büyükannem • 44
Babam ve Tespihi • 45
Kudas Ayini • 46
Babam Lourdes'da • 47
Babam ve Papaz • 48
Babam ve Rahibeler • 49
Babam Bay Şampanya • 50
Babam ve Kutsal Kitap • 51
Babam ve Jandarmalar • 52
Babam ve Polis • 53
Babam ve Bisikletim • 54
Babam ve Bisiklet Yarışçıları • 55
Babam ve İdam Mahkûmları • 56
Fransa İçin Ölen Babam • 57
Babam ve Polonya • 58
Babam ve Kızılderililer • 59
Şaraplı Çorba • 60
Babamın İğneleri • 61
Babamın Tatilleri • 62
Akşamleyin Babam • 63
Babam ve Bisiklet Pompası • 64
Babamın Komik Hikâyeleri • 65
Babam ve Citroën'i • 66
Babam ve Arabalar • 67
Babam ve Şoförü • 68
Babam Hastanede • 69

Babamla Birlikte Kafede • 70
Babam Dağda • 71
Babamın Karaciğeri • 72
Babam ve Kaptan Haddock • 73
Babam, Annem ve Ben • 74
Babam Evde • 75
Bir Gün, Babam Gerçekten Öldü • 76
Bir Filantrop Aramızdan Ayrılıyor • 77
Babamın Defnedildiği Gün • 78
İlk Sigara • 79

Bu kitabı anneme ithaf ediyorum.

Küçük İsa'dan, sık sık, babamın artık içmemesini ve annemi öldürmemesini isterdim. Ve bu vesileyle Noel'de bir hediye de isterdim.

Yine bir Noel'de ondan bir tabanca istediğimi hatırlıyorum. Nasıl bir tabanca istediğimi çok iyi biliyordum. Bir Solido istiyordum. Fakat, Küçük İsa'ya özellikle markasını söylememiştim. Bana Küçük İsa'nın her şeyi bildiğini, düşüncelerimizi okuduğunu söylemişlerdi, o halde benim bir Solido istediğimi biliyor olmalıydı. Doğru olup olmadığını görecektik.

Hediye olarak bir Solido yerine markasız bir tabanca almıştım, babam da ömrünün sonuna kadar içmeye devam etmişti.

Babamın Tokadı

Siyah-beyaz filmlerde gördüğümüz kadarıyla, bütün içki içen adamlar genelde kötü olurlar, karılarını ve çocuklarını döverler. Fakat babam bizi hiçbir zaman dövmedi; pek sevmediği bana bile, kızgınlığını kelimelerle ifade ederdi.

Bir gün bana hiç de hoş olmayan bir mektup yazdı; bu mektupta benim küçük bir horoz olduğumu yazmıştı. Hayatından çok memnun olmadığını düşünüyordum, bunu bildiğimi hissediyordu, bu da hoşuna gitmiyor olmalıydı.

Babam bana bir kez vurmuş, ama bunu hatırlamıyordum, doğduğum günmüş.

Annem bana, doğduğum zaman nefes almadığımı, babamın beni bir tavşan gibi ayaklarımdan tuttuğunu ve yaşama ilk adımımı atmam için sırtıma büyük bir tokat attığını anlattı.

Babam ve Ben

Aile albümünde sevdiğim bir fotoğraf var, o da babamla benim fotoğrafım.

Babam bir divanın üstünde uzanmış kitap okuyor, ben de yanına yatmışım. Bir yaşında olmalıyım, mutlu bir halim var; başıma kötü bir şey gelmez, babamla birlikteyim.

Benim babam, genç ve yakışıklı bir adamdır, ona bilgin havası veren metal çerçeveli gözlükleri var; aynı zamanda, güven verici bir kişidir, yanında huzur duyulacak biri; ayrıca da doktor, o buradayken huzurluyuz çünkü ölmemiz imkânsız.

Babam şimdi neden üzgün, niçin artık benimle konuşmuyor, neden anneme iyi davranmıyor, niçin arada sırada bizi korkutuyor?

Resimdeki babam nereye gitti?

Babam Doktordu

Babam insanları tedavi ediyordu, zengin olmayan insanları, bu insanlar da çoğunlukla para vermezlerdi ama karşılığında bir kadeh içki ikram ederlerdi, çünkü babam bir kadeh, hatta birçok kadeh içmeyi severdi; akşamları eve döndüğündeyse çok yorgun olurdu. Bazen annemi öldüreceğini söylerdi, sonra da beni; çünkü ben ağabeydim ve onun gözdesi değildim.

Kötü biri değildi, yalnızca çok içtiği zaman biraz deliriyordu. Asla kimseyi öldürmedi benim babam, bununla övünürdü. Aksine birçok insanı ölmekten kurtardı.

Arabasıyla insanları neredeyse öldürecekti, ama neredeyse. Birçok tavuk, ördek ezdi. Hiç inek ezmedi, sadece koyunları ezdi.

Bir gün arabasıyla bir sürünün içine daldı. Birkaç koyunu yaraladı ama çobanı ezmedi, tam önünde durdu.

Babamın Ayakkabıları

Babam diğer doktorlar gibi değildi. Güzel giyinmezdi. Büyük bir deri kanadiyeni ve ayakkabıları vardı.

O kadar eskimişlerdi ki, önleri açılmış, topukları ayrılmıştı. Güler gibi bir halleri vardı. Babam, ayakkabılarının açılan burunlarını kapatmak ve yürürken düşmemek için ayakkabısının etrafına büyükannemin konserve yaparken kullandığı kavanoz kauçuğu koymuştu.

Kauçuklar ayakkabılarının ucuna sarılıydı, kırmızı renkliydiler, siyah ayakkabıların üzerinde komik duruyorlardı; yani doktor işi değildi.

Müşteriler gülüyordu ama annem gülmüyordu.

Bir gün annemin canına tak etti. Babamın ayakkabılarını çöpe attı.

Sonra babam, vizitelerine terlikle çıktı.

Babamın Fakülte Ödülü

Evin kapısının üstünde bakır bir levha vardı. Üstünde "Doktor Paul Fournier" yazıyordu. Altındaysa "Fakülte Ödülüne Layık Görülmüştür."

Bir ödüle layık görülmek, "bir yarışmada başarı kazanan" anlamına geliyor. Çocukları olarak babamızın bir yarışmada başarı kazanmış olmasından dolayı gurur duyuyorduk. Kuşkusuz bu doktorlar arasında bir yarışmaydı, çünkü babam en iyi doktordu.

Diğer doktorların, teşhis koyamadıkları bir hastaları olduğunda, fikrini almak için babamı çağırmaları, onun da çoğu kez hastalığı teşhis etmesi bunun kanıtıydı. Yorgun olduğunda bile, teşhislerinin isabetli olduğunu söylerlerdi.

Levhanın altında, babamın, "Lille şehrindeki hastanelerin eski gündüzlü genç hekimi" olduğu yazılıydı. Bize komik geliyordu çünkü biz de Saint-Joseph okulunda yatılı değildik. Eğer babam çok akıllı bir kişiyse, çocuklarının aptal olmayacağını düşünüyordum. Benim bile.

Levha haftada bir cilalanıyor, neredeyse bir ayna kadar parlak oluyordu.

Levhada hoşuma giden şey, babam hakkında yalnızca iyi şeylerin yazılı olmasıydı.

Babam ve Utangaç Bir Müşteri

Babam muayenelerini öğleden sonraları evde yapardı. Bir hizmetçi tutacak kadar paramız olmadığı için, genellikle kapıya annem bakardı, biz de bazen, tatillerde bu görevi yerine getirirdik. Müşterileri, sandalyelerin ve eski *Paris Match* dergilerinin bulunduğu küçük bir odaya alırdık, buraya bekleme salonu derdik. Babamın müşterilerini muayene odasına götürmek için geldiği yer burasıydı.

Bir gün annem kapıyı köylü bir bayana açmıştı. Kadının çekingen bir hali vardı. Annem, ilk müşteri olduğu için bayanı hemen babamın beklediği çalışma odasına götürmüştü.

Bir saat sonra başka müşteriler gelmişti ve bayan hâlâ içerideydi. Bunun üzerine annem çalışma odasına gidip bakmaya karar vermişti. Kapıyı çaldı, ama cevap yoktu. Kapıyı açtı: kadın, el çantası dizlerinin üstünde, masanın önünde oturuyor, kımıldamaya cesaret edemiyor, gürültü yapmaktan korkuyordu.

Babamsa masanın arkasında uyuyordu.

Babam ve İntiharları

Babam intihar etmeyi seviyordu. Buna birçok kez teşebbüs etti.

Genellikle Pazar günleri, öğle vakti, herkesin orada bulunduğu, tercihen de bayram yemekleri olduğu zaman intihara teşebbüs ederdi.

Babam neşterini alır ve dirseğinin iç yüzünden bir damarı keserdi. Çarşafı kirletmemek için alta küçük bir kap koyardı.

Başlarda biraz korkuyorduk, onun ölmesini istemiyorduk. Bu duruma alışkın olan annem, hiçbir şey olmamış gibi davranır, bizimle konuşmaya devam ederdi. Kan akarken bize okulumuz, arkadaşlarımız hakkında sorular sorardı...

Kendisiyle ilgilenmediğimizi gören babam, meraklanmaya başlar ve pansuman yapmak için alelacele çalışma odasına giderdi.

Sonra, bunu yinelediği zaman, artık korkmazdık. Alışmıştık, şakasına olduğunu biliyorduk.

Babam ve Şeftaliler

Babam kötü bir insan değildi, ama bazen, sinirli olduğu zaman, tuhaf şeyler yapardı.

Bir gün, sofradaydık, yemeğin sonuna gelmiştik. Babamın sinirlendiğini, ayağa kalktığını, bir tabaktan şeftali aldığını ve herkesi şeftali yağmuruna tuttuğunu hatırlıyorum. Biz çocuklar masanın altına saklandık fakat annem ve ninem oturdukları yerde kalakaldılar, yüzlerinin tam ortasına şeftali yememek için elleriyle yüzlerini kapatmışlardı.

Biz, altta, duvarda ezilen şeftalilerin sesini duyuyorduk.

Biraz gülüyor, ama aynı zamanda korkuyorduk. Babamın şeftaliler bitince daha sert şeyler attığı da oluyordu. Şansımıza şeftaliler yumuşaktı, çünkü olgundular; böyle olunca da eziliyorlardı, çakıl gibi değillerdi.

Babam, cephanesi bitince durdu ve bürosuna hastaları tedavi etmeye gitti. Böylece biz de masanın altından çıkabildik. Annem ve ninem isabet almamışlardı, çünkü babam kötü nişancıydı.

Duvarın üstünde, yapışmış ezik şeftali parçaları olduğunu hatırlıyorum. Duvarı temizledik ama izler uzunca bir süre kaldı, ta ki duvar kâğıtlarını değiştirene kadar.

Babam ve Para

Babam parayı hiç iplemezdi.

Gerçekten de durumu iyi olmayan müşterilere para ödetmezdi. Yine de, sonradan tazmin edilebilmeleri için hasta kâğıtlarını doldururdu. Babam kazanmadığı para için vergi ödüyor, bu da annemi kızdırıyordu.

Yine de, çoğu zaman, cebinde çok miktarda para olurdu. Bir gün annem bizim için babamdan para istedi. Babam bunun üzerine küplere bindi.

Anneme, hep paraya ihtiyacı olduğunu söyledi. Kendisinin parayı iplemediğini söyledi. Bunun ardından ocağı yaktı ve bir avuç parayı ateşe attı.

Annemle birlikte yanan paralara baktık. Üzücüydü. Sanki yeni ayakkabılar, güzel kazaklar, hediyeler falan yakılıyordu.

Babam odadan çıkar çıkmaz, annem hemen ocağın altını kapattı, ardından külleri topladık. Paraların hepsi tamamen yanmamıştı, birkaç tanesini kurtardığımızı hatırlıyorum.

Biz annemle, kararmış olan paraları yeniden birleştirmeye çalışırken, babam, tezgâhın üstüne gıcır gıcır jilet gibi paralar koyuyordu.

Pazar Giysileri

Babam, neden bize her zaman elbise alınması gerektiğini anlamıyordu. Annem, her zaman güzel giyinmemizi isterdi, ancak bu zordu çünkü fazla parası yoktu.

Erkek kardeşlerim pek umursamıyorlardı ama ben komik görünmek istemezdim. Bu yüzden de annemin bize giydirdiği elbiseleri her zaman beğenmezdim. Bunu ona söyleyemiyordum çünkü bu durumda bile yeterince kaygısı vardı.

Bunlar genellikle aile üyeleri tarafından yapılan ve mağazadakiler kadar güzel olmayan elbiselerdi.

Kesimleri çok iyi olmayan ev yapımı kanadiyenleri, sırf sıcak tuttukları için birkaç kış saklamak zorunda kaldığımızı biliyorum ve özellikle de, elişi, pamuklu kumaştan yapılma, bizi kaşındıran ve muayenede göstermeye utandığımız donları hatırlıyorum. Bense bir kanguru donu hayal ediyordum.

Tahta topuklu galoşlarımız da vardı. Çok ses çıkarıyorlardı. Önceleri rahatsız oluyorduk ama sonra mümkün olduğunca fazla ses çıkarmak için sağa sola koşar dururduk. Ayakkabılarımızı annem tamir ediyordu, evde demir ayağımız vardı.

Philippe adında okuldan bir arkadaşımın, bana, bir doktor oğlu olmama rağmen iyi giyinmediğimi söylediğini hatırlıyorum. Kendimi savundum, ona bunun doğru olmadığını söyledim; ama emin de değildim.

Daha da kötüsü, okul bayramında bayan öğretmenin pek hoşnut olmayan bir tavırla bana doğru gelip, "Jean-Louis, size Pazar kıyafetlerinizi giymenizi söylemiştim" demesiydi.

Üzerimdekilerin Pazar kıyafetlerim olduğunu söylemeye cesaret edemedim.

Babamın Bistroları

Babamın müdavimi olduğu üç bistro vardı; ikisi Arras'ta, bir tanesi de Louez-les Duisans'daydı. Her gün uğrardı. Bu da işimizi kolaylaştırırdı, her zaman için babamı nerede bulabileceğimizi bilirdik.

Artık müşteriler babamdan, kendilerine uğramasını istemek için eve gelmeyip doğru bistrolara giderlerdi.

Babam bistrolara yerleşmişti, orası evi gibiydi.

Bistro sahipleri babamı pek severlerdi. Bir seferinde patronlardan birinin, doktorun ölümü büyük kayıp olur, dediğini hatırlıyorum.

Bir gün, babamın müdavimi olduğu bistrolardan birinin sahibi, işyerinde büyük tadilat yaptı. Yeni bir tezgâh aldı. Herkes tadilatı Doktor Fournier'nin sübvanse ettiğini söylemişti. "Sübvanse etmek"in ne anlama geldiğini bilmiyordum. Sözlüğe baktım, "mali olarak yardım etmek" anlamına geldiğini öğrendim.

Annem neden bir bistro açmamıştı?

Babamın Hediyeleri

Babam bazen annem için aldığı hediyelerle gelirdi. Her zaman tuhaf hediyeler olurdu bunlar. Annemin hoşuna gidip gitmediğini bilmiyorum ama babamın bu hediyeleri onu her zaman güldürürdü.

Bir keresinde, anneme eldiven ve parfüm getirdiğini hatırlıyorum. Tamamı yaldızlı ve Eiffel Kulesi şeklindeki parfüm şişesi tıpkı panayırlardaki çekilişlerde dağıtılanlara benziyordu. Parfüm çok ağır kokuyordu. Babam bunun sinek öldüren parfümlerden olduğunu söyledi.

Eldivenlerse, dirseğe kadar uzanan manşeti ve büyük tokaları olan, siyah kalın deridendi. Motorcu eldivenlerinden. Babam, çok sağlam olduklarını ve jandarmadaki arkadaşlarının da aynısını kullandığını söyledi.

Erkek kardeşlerimle, bir sonraki anneler gününde, ona büyük bir motor hediye ederiz diye düşündük.

Babam ve Tavuklar

Evin bahçesinin arka tarafında bir tavuk kümesimiz vardı ve tavukları kesen her zaman babam olurdu.

Açık kalp ameliyatına başlar gibi koyulurdu işe. Neşterini çıkarırdı, biz etkilenmiş bir halde, doktorluk mesleğini yapan babamı izlerdik. Tavuğu yakalardı, sonra onu dizlerinin arasına sıkıştırır ve kırt, bir neşter darbesi indirirdi.

Fakat, iki seferden birinde ıskalardı, çünkü babamın elleri içtiği kadehler yüzünden titrerdi; tavuk da, boynundan sarkan ve kan fışkıran bir hortumla kaçardı.

Sonra babam tavuğu yakalamaya çalışır, küfür ederek kovalar, fakat beceremez ve yardım etmemizi istemezdi.

Sonunda, büyük bir taşı veya tuğlayı alıp, tavuğa nişan alır fakat vurmazdı.

Bu işin sonu herkes için kötü biterdi, özellikle de tavuk için.

Akşamleyin iştahımız pek olmazdı, tavuğun garip bir tadı olurdu.

Babamın Kemanı

Bir gün babam, anneme, bir Stradivarius'u olduğunu anlatmıştı.

Annem, babamın küçükken keman çalmayı öğrendiğini biliyordu ama babam ona bir Stradivarius'u olduğunu söylememişti.

Annem, bize Stradivarius'un çok pahalı bir keman olduğunu anlatmıştı. Bir arabadan, bir evden daha pahalı olduğunu.

Annemle birlikte, Stradivarius'la neler alabileceğimizin hayalini kurmaya başladık. Buzdolabını dolduracaktık, elbiseler alacaktık, zengin olacaktık.

Fakat önce onu bulmak gerekiyordu. Babam nerede olduğunu hatırlamıyordu, biz de aradık. Evin altını üstüne getirdik, bodrumdan tavanarasına kadar, hiçbir şey bulamadık.

Sonunda, bir gün, dolabın içinde, annem bir keman kutusu keşfetti. Bizi çağırdı ve sanki içinde hazine varmış gibi, yavaşça önümüzde açtı.

Kutunun içinde küçük bir çalışma kemanı vardı. Bir bisikletten daha ucuzdu.

Böyle şakalar yapmayı pek severdi benim babam.

Babamın Müşterileri

Müşterileri pek severlerdi babamı. Ona muayene olabilmek için, kendisine güvenmeleri gerekirdi. Aletlerine çok yakından bakmamalıydılar, çünkü her zaman mükemmel olamazlardı.

Şırınga kutularının dibinde pamuk vardı, yemyeşillerdi. Babam, şırıngalarını üstüne koyar, sonra da onunla, insanları tedavi etmek için iğne yapardı. Dışarıdan bakıldığında, başarılı olmuştu, insanlar daha çabuk ölmüyorlardı, hatta kendisi onlardan önce öldü.

İnsanları kurtarırdı, çünkü iyi bir doktordu babam. Neşeliydi, bilgiçlik taslamıyordu, hiçbir zaman surat asmıyordu, hatta bazen ölmek üzere olanları güldürebiliyordu.

Sonra, vicdanlıydı da. Durumu iyi gitmeyen bir hastası olduğunda endişelenir, anneme bahsederdi ve çoğunlukla, çağrılmaksızın, para da istemeden, onu tekrar görmeye giderdi.

Hastalarının temiz tıraşlı, kibar doktorlardan gözü korkmuştu. Eski elbiseleri ve ayakkabılarının ucundaki lastikleriyle babamı tercih ederlerdi, ayakta duramadığı ve düşmemek için hastanın yatağına tutunmak zorunda olduğu zaman bile.

Hastaları, babamı gördükleri zaman, artık ölmek istemediklerini söylerlerdi.

Babam Latince Konuşuyor

Babamın evde olmadığı zamanlar, annem kapıyı açtığında, müşteriler sık sık tavsiyeler isterdi. Zor şeyler olmadığı zaman, annem onları bilgilendirirdi, acayip şeyler olduğunda bize anlatırdı.

Bir seferinde, bayan müşterinin biri gelmiş ve babamın kocası için yazdığı sülükleri, küçük yuvarlak parçalar halinde kesip, yağ ve maydonozla beraber pişirmesine rağmen kocasının bunları yemek istemediğini söylemişti.

Bir başka sefer, annem kapıyı yine bir bayan müşteriye açmıştı, kadın pek memnun görünmüyordu.

Babama çok kızmıştı, çünkü onun kocasının "çok ince bir erkek kıçı"* olduğunu söylemiş. Bayan müşteri bunun doğru olmadığını anlatmaya çalışıyordu.

Annem pek iyi anlamıyor ama bayan müşteriyi yatıştırmaya çalışıyor, ona anlamakta zorluk çektiğini, böylesi şeyleri söylemenin babamın tarzı olmadığını söylüyordu. Aynı zamanda, annemin gülesi geliyordu.

Babam, kocasının "delirium tremens"i olduğunu söylemiş. Söyledikleri Latinceydi, titremeli sayıklama anlamına gelen ve alkoliklerde görülen, bir çeşit delilik olan çok ağır bir hastalıktır.

Bayan müşteriyi anlamıştım. Eminim annem de, kocasının çok ince bir erkek kıçı olmasını istemezdi.

1 "Çok ince bir erkek kıçı"nın Fransızcadaki karşılığının söylenişi "deryerdomtromens"tir *(derrier d'homme trop mince)*; bu, "delirium tremens"in söylenişi olan "deliriyomtremens"e çok yakındır. Kadının yanlış anlamasının sebebi budur. (ç.n.)

Babam ve Sigaralar

Babam filtresiz, mavi kutulu Gauloises sigarasından içerdi. Annem bize, gece yatağında bile içtiğini ve içerken sık sık çarşaflarda delikler açtığını söylerdi.

Parmakları sarıydı, ciğerleri taşkömürü gibi sert olmalıydı. Boğazı şömine gibi kapkara olmalıydı, kurumunu temizlemek gerekiyordu. Bu nedenle de her sabah, sert ve uzun uzun öksürürdü. Belki de ateşini söndürmek için içki içerdi.

Bir gün babamı bir delilik krizi gibi bir şeyin tuttuğunu hatırlıyorum. Bir sürü sigarayı ortasında bir puroyla birlikte ağzına doldurdu. Kafası sanki bir karahindiba çiçeği gibiydi. Bu halde evin içinde dolaştı ama kimsenin canı gülmek istemiyordu. Durum ciddiydi, ne yaptığını bilmiyordu.

Babam, sigara içen müşterilerine, bu alışkanlıktan vazgeçmelerini, sigaranın kendi sağlıkları için zararlı olduğunu söylerdi. Bu söyledikleri onları güldürürdü, babamı da.

Annemin mobilyalarının üzerinde hâlâ sigara yanıkları var, bunlar babamın hatıraları.

Babam ve Bombalar

1944 yılındaydık, savaş bitmemişti. Geceleri hâlâ alarm verilirdi, sirenleri duyduğumuzda sığınağa inmemiz gerekiyordu.

Sığınakların hepsi birbiriyle bağlantılıydı ve gecelik ya da pijamalarının üzerinde mantolar ve başlarında çarşaflarıyla, hâlâ uyku sersemi olan komşularımızı bulurduk.

Hikâyeler anlatılırdı ve büyükannem, Küçük İsa'nın evin üstüne bombalar düşürmemesi için tespih duasını yüksek sesle okurdu.

Küçük İsa onu dinledi. Evin üstüne hiç bomba düşmedi. Bu babam için iyi bir şeydi, çünkü o hep odasında kalırdı. Kaptan dediğin gemiyi en son terk etmesi gereken kişidir, derdi.

Babam sığınağa inmezdi, çünkü korkmuyordu. Babam hiçbir şeyden korkmazdı. Bombaları umursamazdı, ölmeyi de umursamazdı.

Tanrı'nın "Ayağa kalkın ölüler!" diyeceği, ölülerin dirileceği gün bile ayağa kalkacağını sanmıyorum.

Babam ve Bisikleti

Babamın vizitelerini bisikletle yaptığı bir dönem oldu. Savaş zamanıydı, araba için lastik ve benzin bulmak zordu. Babam bisikletiyle gider, fakat her zaman bisikletle geri dönmezdi.

Bir keresinde, kışın, gece vakti eve yayan döndüğünü hatırlıyorum. Sırılsıklamdı. Ertesi gün, bir balıkçı, babamın bisikletini gördüğünü söylemek için eve geldi. Bisiklet bir nehirdeydi, Gy adında küçük bir nehirde.

Muhtemelen çok yorgun olan babam, köprüden önceki viraj alamayıp bisikletiyle birlikte nehre uçmuştu. Karanlık olduğu için bisikleti bulamamış, böylece yayan dönmüştü. Beş kilometre kadar yol katetmişti. Sırılsıklamdı ve o gece hava buz gibiydi. Ama nezle bile olmadı.

Güçlüydü benim babam, herkes onun yüz yıl yaşamak için yaratıldığını söylerdi.

Babam ve Erimiş Yağ

Savaş sırasında babam sık sık eve bisikletinin bagajında yiyecek şeyler getirirdi.

Babamın birçok çiftçi müşterisi vardı. Böyle olunca da kendisine tavuk, yumurta, yağ verirlerdi ve babam hepsini eve getirmekten gurur duyardı.

Bir keresinde, babamın, bisikletinin bagajında bir ayakkabı kutusuyla eve döndüğünü hatırlıyorum. Kutuyu getirip, yemek odasındaki masanın üstüne koydu, sonra da açtı. İçi, kremalı külahlarla doluydu.

En az yirmi külah vardı. Evde beş kişi olduğumuz için her birimize dörder külah düşüyordu.

Bir başka seferindeyse, babama yarım kilo yağ vermişler, o da bisikletinin bagajının üstüne koymuş. O zamanlar, yarım kilo yağ, bir külçe altından daha kıymetliydi. Öğleden sonraydı, çok sıcaktı. Akşamleyin, yağ tamamıyla erimiş ve bisikletinin zincirinin üstüne akmıştı. Babamın bisikleti hiçbir zaman bu kadar iyi yağlanmamıştı.

Akşam yemeklerinde, ekmek dilimlerinin üstüne yağ sürerken, bisiklet aklımıza gelirdi.

Babam ve Otomatik Tabancası

Babamın otomatik tabancası vardı, çünkü o bir direnişçiydi. Geceleyin arkadaşlarıyla birlikte gider, otomatik tabancasını da yanında götürürdü. Biz, izciler gibi iz sürmeye gider sanırdık.

Babamın otomatik tabancası salondaki divanın altında saklıydı. Babamın bir otomatik tabancası olmasını pek istemezdik, çünkü bazen kafasında tuhaf fikirler oluşurdu.

Birçok kez, annemi öldüreceğini söylerdi. Biz bunu şakasına söylediğini sanırdık ama hiç de şaka yapar gibi bir hali yoktu.

Büyükannem kızı için, biz de annem için korkardık.

Bir günü hatırlıyorum, perşembeydi, evdeydik. Babam, büyükanneme, annemi beklemeleri için sokağa adamlarını yerleştirdiğini söyledi. Gün içerisinde, büyükanneme tabutu hazırlayıp hazırlamadığını sormak için geri geldi. Büyükannem saçmalamayı bırakmasını söyledi. Konuşulanları duyuyor ama fazla gülemiyorduk, çünkü saçmalayıp saçmalamadığından emin değildik.

Annem bürodan döndü, babamsa çok geç vakitte, oldukça yorgun bir halde geldi. Hiçbir şey olmadı.

Babam o gün annemi öldüreceğini unutmuş olmalıydı.

Babam ve Marsilya Sabunu

Savaş zamanı bir gün babam bir kafede karaborsadan gerçek bir Marsilya sabunu almıştı. Anneme getirmeden önce iyi yıkayıp yıkamadığını görmek için denemişti. Sonra da arkadaşlarına denettirmişti. Kafede herkes elini yıkamıştı.

Babam, yeni gelen her müşteriye bir yıkama gösterisi yapıyor, sonra ona da sabunu denettirip birlikte sabunun şerefine bir kadeh içiyorlardı.

Günün sonunda, bistrodaki herkes kirliydi, ama hepsinin elleri temizdi. Akşam, babam eve döndüğünde oldukça yorgundu. Anneme getirdiği büyük sabun ise madeni bir paradan bile daha küçüktü.

Annemin Davetleri

Annemin, gittiği davetlere karşılık olarak bazen davet vermesi gerekirdi; bunun için geceler düzenlerdi. Sanıyorum pek severdi bu geceleri, ama babamın gelip de her şeyi mahvetmesinden korkardı.

Hatırlıyorum, bir keresinde, gezici jandarma birliği albayı ve subaylarını eşleriyle birlikte davet etmişti.

Babam erken döndü, eve adımını attığında oldukça yorgundu ve ayakta durmakta zorlanıyordu. Annem, babamı mutfağa soktu, daha sonra kendisiyle ilgilenen bir kuzini de oradaydı.

Davetliler geldiğinde pijamalarımızla merdivenlerin başındaydık. Onların salona girişlerini izledik. Düş kırıklığına uğradığımızı hatırlıyorum; albay, üniformalı bile değildi.

Annem davetlilere yalan söylemek zorunda kaldı. Onlara, babamın dönmediğini, çok işi olduğunu söyledi. İçecek ikram etti ve mutfağa geri döndü. Babam, masanın üstünde uyukluyordu. Zor bir raunttan çıkmış boksörler gibi, sanki kafasına ağır bir darbe yemişti. Onu ayıltmaya çalışıyorduk; kuzini başına buz koyuyor, annemse acı kahve içiriyor; sonra da davetlilere gülücükler dağıtmak ve babamın neredeyse döneceğini söylemek için salona gidiyor ve tekrar babamla ilgilenmek için mutfağa dönüyordu.

Sonunda babamı ayağa kaldırmayı başardılar ve annem onu kolundan sıkıca tutarak salona götürdü. Daha sonra, annem bize, babamın düzgün durduğunu, sadece biraz uyukluyormuş gibi bir hali olduğunu söyledi.

Annem kazanmıştı. Davetliler hiçbir şeyin farkına varmamıştı. Anneme, bu kadar çok hastası olmasından dolayı babamı yorgun görmelerine şaşırmadıklarını söylediler!

Annem, onlara bunun nedeninin hastalarının çokluğu olmadığını söylemek istiyordu...

Nedeni Byrrh'lardı.*

* Byrrh, kırmızı şarapla hazırlanan bir aperitif markasıdır. (ç.n.)

Babam ve Albayın Karısı

Babam, gezici jandarma birliğinin doktoruydu. Dolayısıyla, annemle birlikte subayların balolarına davet edilirdi.

Babam balolara gitmeyi pek severdi, çünkü gülmeyi severdi ve oralarda hep içecek bir şeyler olurdu. Annem de pek severdi, çünkü çok sık dışarı çıkmazdı. Ama babamın saçma sapan bir iş yapmasından her zaman korkardı.

Subaylar eğlenmeyi severlerdi ama her zaman babamın eğlendiği gibi değil. Günlerden bir gün, bir davette, babam ufak bir kadeh içtikten sonra, onlara taşra ağzıyla bir şarkı söyledi. Taşra ağzını anlamayanlar için, şarkıyı, albayın karısıyla birlikte canlandırdı. Şarkının sözleri şöyleydi: "Çöğü ver, galkı ver, garnını benimkine sürtü ver, Gler".

O günden sonra, annem ve babam için subay gecesi bir daha olmadı.

Doktor Jekyll

Babam kimi zaman annemle birlikte sinemaya giderdi ama çok sık değil. Bir gün, Lille'de sinemaya gittiklerini ve annemin ertesi gün, bize filmi anlattığını hatırlıyorum. Filmin adı *Doktor Jekyll ve Mister Hyde*'dı.

Çok iyi ve bilgili bir doktorun hikâyesiydi. Gündüz vakti çalışır, fakat akşam dönüşüme uğrardı. Bir canavar gibi olur ve gece boyunca insanlara saldırırdı.

Filmi hiç seyretmedim. Annem çocuklara göre bir film olmadığını, bizi korkutacağını söylerdi. Fakat o kadar güzel anlatmıştı ki, filmi izlediğimi sanırdım. Bazen de, geceleyin, Doktor Jekyll'i düşündüğümde korkardım.

Acaba annem, bunun biraz babamın hikâyesine benzediğinin farkına varmış mıydı? Ben bunu hemen düşünmüştüm. Babam gündüz Doktor Jekyll gibi iyi bir doktordu, ama akşam, Mister Hyde gibi kötü olurdu, tek farkı insanlara saldırmazdı. Fakat babam korkuturdu, artık eskisi gibi değildi. İçinde iki ayrı kişi vardı.

Babamın filmdeki gibi olmasını çok isterdim. Çünkü en sonunda, Mister Hyde iyi bir insan oluyordu.

Sinema Makinisti Babam

Evde her zaman sinemamız oldu. Başlangıçta sabit görüntülerdi: *Tilki ve Yedi Oğlak*'ı hatırlıyorum. Sonra 9,5 mm'lik projektörümüz oldu ve görüntüler oynamaya başladı.

Pazar günleri, sessiz filmler kiralardık. Makinist babam olurdu. Alete bobinleri yerleştirirken onu rahatsız etmemek gerekirdi.

Birçok film izledik. Harry Baur'un oynadığı *Taras Bulba*'yı, Pierre Blanchard'ın oynadığı *İmparatorluğun Albayı*'nı, *Pontcarral*'ı hatırlıyorum. Bunlar ağlatan, ciddi filmlerdi.

Kardeşlerimle beraber tercih ettiklerimiz komik filmlerdi: *Laurel ve Hardy, Harold Loyd, Oscar Amca*... Fakat sık sık arızalar olurdu ve öyle olunca da gülmeyi bir kenara bırakmak gerekirdi.

Bazen, perdede yanan filmi görürdük. Bir keresinde, hatırlıyorum, çok komik bir filmden sonra, ışıkları yaktığımız zaman, projektörün dibinde koca bir film yığını gördük. Bütün film büyük bir yılan gibi yere serilmiş ve tekrar makaraya sarılmamıştı.

Babamın suratını görünce, kahkahalarla gülmememizin bizim için daha iyi olacağını anlamıştık, komik film gerçekten bitmişti...

Babamı Kaybettik

Bir gün babam ortadan kayboldu. Annem evden çıkmadığına emindi ama onu bir türlü bulamıyorduk.

Her yeri aradık, evi didik didik ettik, bütün odaları inceledik, yatakların altına baktık, küçük büyük dolapların hepsini açtık, babamdan eser yoktu.

İçimizden birinin aklına çalışma odasına bir daha bakmak geldi. Babamın çalışma odasında bir piyano vardı, odanın bir köşesinde duruyordu. Piyanonun arkasındaysa, uzanmış halde, ağzında sigarasıyla babam vardı, bir de acayip gülümsemesi. Sanki "Nasıl da kandırdım sizi" der gibi bir hali vardı.

Babam saklambaç oynamayı pek severdi.

Babam ve Futbol

Babam futbolu pek severdi, özellikle de radyodan dinlemeyi. Pazar günleri bas bas bağıran radyonun önünde uyurdu. Lille ve Lens takımlarının futbolcularının isimlerini biliyordum. Halbuki hatırlanması zor isimlerdi bunlar, çünkü aralarında birçok Polonyalı vardı.

Sommerlynck'in Baratte'a pas attığını, onun da topu Tempovski'ye verdiğini, Ruminski'nin topu alıp uzaklaştırmasını, Marek'in topu Stanis'e, onun da Levandowski'ye verdiğini hatırlıyorum. Ya da tam tersiydi.

Bazen radyoyu kısmaya giderdik çünkü çalışamazdık.

Bunun üzerine babam uyanır ve çok sinirlenirdi. Onun maçını dinlemesine izin vermediğimizi söylerdi.

Sesi açar ve yeniden uyurdu.

Babamın Bir Şakası

Bir akşam, yemekten sonra, kapı çalındı. Babam henüz dönmemişti. Annem kapıyı açmak için kalktı. Kapının açıldığını ve annemin çığlığını duyduk.

Koridora doğru koştuk. Açık kapının önünde, kaldırımın üstünde, karanlıkta duran bir Çinli gülümsüyordu. Elini yüzüne koydu ve yüzündekini çıkardı. Bu babamdı, bir maske takmıştı. Komik bir maske değildi, korkutucuydu. Annem, gece vakti, Çinlinin gülümseyişini görünce korkmuş, çığlık atmıştı.

Babam anlamamıştı. Güzel bir şaka yaptığını düşünüyordu.

Çok sinirlenen annemin maskeyi alıp yırttığını, sonra da ateşe attığını hatırlıyorum. Belki de boşuna korkmuş olmaktan dolayı üzülmüştü.

Maskenin içinde, kulaklara tutturmak için lastikler vardı. Annemin lastikleri de ateşe atmasından dolayı üzülmüştüm, onları bir motor yaparken kullanabilirdim.

Babam yatmaya gitti, matrak bir karısı olmadığını düşünüyor olmalıydı.

Babam Odun Yığınının Üstünde

Bir gece avluda sesler duyduk, sonra da bağıran birini. Annem kalktı, camı açtı ve bahçeye baktı. Babamdı oradaki.

Yatağı çok sıcak geldiği için dışarıda uyumaya karar vermişti. Avluda, odun yığınının üstüne uzanmış ve uyumuştu.

Ama, gece yarısı uyanmış, kımıldayınca dizili odunlar yuvarlanıp üstüne düşmüş, böyle olunca da sinirlenmiş ve Kaptan Haddock gibi, fakat ondan daha ağır küfürleri sıralayıvermişti.

Bütün evi ayağa kaldırmıştı. Odunlara kızıyordu. Birçok kez de "Lanet olsun" demişti. Bizim söylememiz yasak olan bütün küfürleri söylüyordu. Büyükannem, babamın cehenneme gitmemesi için, bize dua etmemizi söylemişti. Babamın küfürlerini duymamamız için bizimle yüksek sesle konuşuyordu ama biz yine de duyuyorduk. Çünkü babam çok bağırıyordu.

Bir ara, sanırım büyükanneme, "Kapa çeneni" dedi.

Babam ve Büyükannem

Benim babam, büyükanneme karşı her zaman saygılı davranmazdı, hatta yorgun olduğunda onu "yaşlı softa" diye çağırır ve sık sık camdan atmak isterdi. Bizi güldürüyordu ama bunu belli etmemek gerekirdi.

Babam, "Gidin piskoposluk üyeleriyle yatın" da derdi. Biz ne demek olduğunu bilmezdik, ama büyükannem biliyor olmalıydı ki, haç işareti yapar, istavroz çıkarır, babama bunu söylediği için cehenneme gideceğini söylerdi. Babam, daha iyi der, cehennemde cennetten daha çok eğleneceğini söylerdi.

Koyu bir Katolik olan büyükannem, çok dua eder ve babamın artık içmemesi için ayinler yaptırırdı. Bir gün babam bunu öğrendi. Bunun üzerine, parayı papaza vereceğine kendisine vermesini, ayini de bizzat kendisinin yapacağını söyledi.

Ayin şarabını düşünüyor olmalıydı.

Babam ve Tespihi

Babam Katolikti, hem de koyu Katolik. Küçük bir papaz okulunda papazlar tarafından eğitilmişti. Hatta bir ara neredeyse papaz olacakmış. Ama olmadı. Yüce Tanrı için daha mı iyi bilmiyorum ama, doktor olması hastaları için iyiydi.

İzciymiş babam. Şef izci. Büyük şapkalı üniformasıyla gördüğümüz fotoğrafları var. Zamanında, cebinde sürekli bir "onluk tespih" taşırmış. Etrafında on tane diş ve bir haç olan demir bir halkaymış. Tespih yerine kullanılırmış. İzciler için, bir spor şapkası gibi, daha hafif ve daha az yer kaplarmış.

Biz, yavrukurtların da tespihi vardı. Acil bir durumda, yani büyük bir günaha girmek üzereyken ve irademizin buna yenik düşeceğinden korktuğumuzda, herhangi bir yerde dua etmemize imkân verirdi. Babam, büyüyüp doktor olunca da, cebinde her zaman tespihini taşımış. Kahveye benzeyen siyah taneleri olan eski bir tespihti. Anneme, günaha girmemek için olduğunu söylerdi. Babam rahatlıkla günah işleyebilecek biriydi. Çünkü kuzeyde birçok kafe vardı.

Babam, anneme, bir bistronun önünden geçtiği zaman, tespihi çok sıkı tuttuğunu söylerdi. Fakat yine de bistroya girerdi.

Babamınki iyi bir tespih değildi herhalde.

Kudas Ayini

Kardeşim Yves-Marie ve ben, ayini birlikte yaptık. Babam ayine bile gelmedi. Yine de güzel bir gün olmuştu.

Yeni elbiselerimiz, saatimiz, büyük bir mumumuz vardı. Vaftiz andının yinelenmesi olan "Şeytana, tahriklerine ve yaptıklarına sırt dönüyorum..."u ezbere okuduk.

Solido olayından beri İsa'ya tamamen güven duymuyordum. Ama cehenneme gitmekten korktuğum için, gerekeni yapıyordum. Şeytanı inkâr ettim.

Ayin yemeği çok lezzetliydi. Hayatımda ilk defa ananas yediğimi hatırlıyorum. Sonra da kuzinimin içtiği Week-End sigarasından bir nefes çektim.

Babam yemeğin sonunda biraz garip ve soğuk, kafası dalgın halde şöyle bir göründü. Sanki And Dağları'nı aşmış Jean Mermoz gibiydi. Bizimle ilgilenmedi.

Babam da küçükken şeytana ve tahriklerine sırt dönmüştü, ama sanırım şeytan babama hiç sırtını dönmemişti.

Babam Lourdes'da

Babam sedyeci olarak ara sıra Lourdes'a gider, hastalara eşlik ederdi. Acil durumlarda bir doktor, Meryem Ana'dan daha güvenilirdir.

Babam, Lourdes'daki gerçek mucizenin, hastaların havuzda başka hastalıklar kapmaması olduğunu söylerdi. Çünkü havuzda, içinde yıkanan bütün hastaların mikropları vardı.

Lourdes'da babamın canı sıkılmıyordu.

Gündüz hastalarla ayin alayları oluşturur, mağarada dualar eder, ilahiler söylerdi.

Akşam arkadaşlarıyla buluşur, birlikte ilahi yerine şarkılar söyler, Lourdes suyu yerine de içki içerlerdi.

Babam için Lourdes'da bir mucize olmadı, içkiyi hiçbir zaman bırakmadı.

Babam ve Papaz

Babamın içkiyi bırakması için her şey denendi; dualar, dokuz günlük ibadetler, ayinler... Hatta papazın biri bile bu konuda çaba sarf etti.

Çok sempatik, genç bir papaz yardımcısıydı. Adı Peder Lesage idi. Vizitelerinde babama eşlik eder, arabada babamın vizitesini bitirmesini beklerken dua kitabını okur ve akşam babamı eve getirirdi.

Babam, başlarda peder yüzünden kafeye gitmeye cesaret edemiyordu. En azından, daha seyrek gitti.

Peder ve babam iyi arkadaş olmuşlardı. Babam pederi güldürürdü, onu "koca karga" diye çağırırdı.

Sonra, pederi kafeye alıştırmak istedi. Peder önce direndi. Ardından da, babamın yanında kalmasının daha iyi olacağını düşündü ve kabul etti. Babam Byrrh içerken, peder limonata içerdi.

Bir gün, peder gitti. Limonatadan bıkmış olmalıydı.

Babam, devam etti. Byrrh'lardan bıkmamış olmalıydı.

Babam ve Rahibeler

Arras'ta, sofular arasında yaşardık. Sokağımızda iki rahibe okulu vardı; biri evin yanındaki, siyah giyinen, Tanrı'nın Rahibeleri, diğeri sokağın sonunda, beyaz giyinen ve çok iyi olan Kutsal Ruh Rahibeleri.

Babam, sokağımızdaki bütün rahibelerin doktoruydu.

Rahibeler arada sırada büyükannemi görmek için eve gelirlerdi. Geldikleri zaman, büyükannemin, rahibeler küçük bronz Manneken-Pis'in pipisini görmesinler diye onu duvara doğru çevirdiğini hatırlıyorum.

Babam bize rahibeler hakkında, özellikle de Tanrı'nın Rahibeleri hakkında hikâyeler anlatırdı. Biz hepsinin azize olduklarını sanır, hiç günah işlemediklerini düşünürdük. Bu doğru değildi, babam rahibelerin bazen kendi aralarında kötü olabildiklerini, özellikle de yaşlıların, kilisede papazın yanında olmak için birbirlerini çimdiklediklerini anlatırdı. Papaza ve elbette babama âşık olduklarını sanıyorum.

Annem kıskanmazdı, babama katlanmak için büyük bir azize, hatta neredeyse bir melek olmak gerektiğini biliyordu.

Babam Bay Şampanya

Babam bazen radyodaki gibi bir yarışma düzenlerdi. "Bay Şampanya" oynardık.

Bizi mutfak masasının etrafına yerleştirir, kendisi de karşımıza oturur ve önümüze bozuk paraların tura kısmını koyardı. Sonra bize sorular, her türden sorular sorardı; tarih, coğrafya, spor vb. tıpkı radyo oyunlarındaki gibi.

Kardeşim Yves-Marie her zaman kazanırdı. En akıllı oydu, önemli olanın en hızlı şekilde ve tereddüt etmeden cevap verilmesi gerektiğini anlamıştı.

Bu bir sürat yarışıydı.

Herhangi bir cevap verebilirdik, önemli değildi, çünkü babam artık cevapları bilmiyordu.

Bir keresinde babamın Marignan Savaşı'nın tarihini sorduğunu, Yves-Marie'nin dalgasına, bir Peugeot modeli gibi "203" cevabını verdiğini, babamın da aferin dediğini hatırlıyorum. Ben biraz düşündükten sonra 1515 olduğunu hatırlamıştım ve "1515" dedim.

Babam yine de paraları Yves-Marie'ye vermişti. Adil değildi, çünkü Marignan Savaşı 203'te değil 1515'te olmuştu, tarih kitabımdan kontrol etmiştim.

İtiraz etmiştim ve babam bana "Sen hiçbir zaman memnun değilsin" demişti

Öyle ya da böyle, Yves-Marie babamın bir tanesiydi.

Babam ve Kutsal Kitap

Babam "hayır" demesini hiç bilmezdi. Bardağını dolduran bütün bistro patronları ve kendisini ziyaret eden bütün satış temsilcileri için iyiydi.

Annem pazarlamacıları pek sevmezdi, çünkü babamın evet dediği zaman senetleri kendisinin ödemek zorunda kalacağını bilirdi. Babam hiç düşünmeden sipariş verirdi, özellikle de gereksiz şeyleri.

Babamın evin merdivenlerinin tüm basamaklarını döşemek için elli metre halı almak istediğini hatırlıyorum. Sonra annem, siparişi iptal ettirmekte çok güçlük çekmişti, çünkü babam sözleşmeyi imzalamıştı.

Her zaman başarılı olamazdı annem. Bir gün babam, lüks baskısı ve çok orijinal resimleri olan çok güzel, birkaç ciltlik *Kutsal Kitap* sipariş etmişti. Annem birkaç ay boyunca yüklü senetler ödemek zorunda kalmıştı.

Bize, *Kutsal Kitap*'ın cildinin domuz derisi olduğunu söylemişlerdi. Kuşkusuz o parayla annem pirzola almayı tercih ederdi.

Babam ve Jandarmalar

Babamın çok arkadaşı vardı. Jandarmaların doktoru olduğundan jandarma arkadaşları da vardı.

Hatırlıyorum, bir keresinde, babamla birlikte arabadaydım; önde, babamın yanında oturuyordum. Ters yola girdi, endişelendim ama ona söylemeye cesaret edemedim. Üstelik hızlı gidiyordu.

Yüz metre kadar ileride jandarmalar yolu kapatmıştı. O anda gerçekten korktum. Babam durdu ve jandarmalar pek de hoş olmayan bir edayla arabaya yaklaştılar. Babamın korkuyormuş gibi bir hali yoktu, öylece bekliyordu.

Az sonra jandarmalar yanımıza gelince babam onlara kızdı. Jandarmalara, bir doktorun işini yapmasını engelleyemezsiniz, dedi.

Jandarmalar babamı tanıyınca gülüp özür dilediler, sonra da biraz sohbet ettiler. Babam gitmeye karar verince, yeniden yanlış yoldan devam edebilmesi için, doğru yoldan giden arabaları durdurdular.

Sanırım babam her zaman yasak olan şeyleri yapmayı seviyordu.

Babam ve Polis

Babam bazen sinirli ya da öfkeli olur, ardından polisi arardı. Jandarmalar her zaman gelir ve kendilerine saçma sapan şeyler söyleyen babamı sakinleştirmeye çalışırlardı.

Bir gün babam, büyükannemin kendisine tecavüz etmek istediğini söyledi. Ne anlama geldiğini bilmiyordum ama ciddi bir şey olmalıydı. O kelimeyi bir gazetede görmüştüm, sanırım bir kadını öldürmek anlamına geliyordu, hatta daha kötüsü.

Sanırım jandarmalar ona inanmamıştı. Babama, gelip dinlenmesini söylediler; gülmek istediklerini açıkça görüyordum, ama çok öfkelenen büyükannemin yanında buna cesaret edemiyorlardı.

Büyükannem, babamı genellikle yorgun olduğunda affediyordu ama bu kez onu bağışlamak isteyeceğini sanmıyordum.

Büyük ihtimalle babamı affetmişti. Zaten buna da mecburdu. Bizim babamız duasını her gün okuturdu bize. Bu duada "bize hakaret edenleri bağışladığımız gibi, siz de bizi affedin" derdik.

Büyükanneme, babamın bunu şaka olsun diye yaptığını söyledi annem. Büyükannem ise başka türlü şakaların da olduğu cevabını verdi.

Büyükannemin nelere güldüğünü bilmiyorduk, pek sık gülmezdi.

Babam ve Bisikletim

Babam bana bir bisiklet sözü vermişti. Uzun zamandır bunun hayalini kuruyordum.

Bir gün, bir arkadaşının yerine götürdü beni. Adı Tranchant'dı. Aynı zamanda bisiklet yarışçısı olan bir tüccardı kendisi. Orada, ilk bisikletimi gördüm.

İkinci el, büyük bir bisikletti; maviye boyanmış, muhtemelen krom olan yerleri metalik boyayla boyanmış ve tazı ağzına benzeyen yarış selesi yerine, altında büyük yaylar bulunan ve inek kafasına benzeyen büyük bir selesi vardı.

Babam, hoşuma gidip gitmediğini sordu. Evet demek zorunda kalmıştım.

Üç ay sonra, bisiklet ortadan ikiye ayrıldı. Gövdesine kaynak yapılmış olduğunu fark ettik, ama kötü yapılmış bir kaynak. Koca bisikletin gövdesi bile sağlam değildi.

İlk güzel bisikletimi daha sonra aldım. Ortaokul diplomamı almam dolayısıyla annem hediye etmişti. Gerçek bir yarış bisikletiydi. Babam, benimle bisikleti almaya gelmiş, ödeme için de annem babama bir çek vermişti. Babam, ince yarış lastiği almamı istememiş, kalın lastik taktırmıştı. Böylesinin daha emniyetli olacağını söyledi. Üzülmüştüm, ben yarışçılarınki gibi ince lastikleri tercih ederdim.

Ama aynı zamanda, babamın, başıma bir kaza gelmesinden korktuğu için de memnundum.

Babam ve Bisiklet Yarışçıları

Babam, bisiklet yarışçılarının doktoruydu. Bizi yarışlara götürürdü.

Bir gün, yıldızların eleme yarışlarında, babamın sayesinde, şampiyonların elini sıktık. İsimleri hâlâ hatırlıyorum: Apo Lazarides, Raphael Geminiani, Jean Robic, Brambilla... Bizim için imzalı fotoğraflar aldı. Kardeşim Yves-Marie, René Vietko'nunkini aldı, ben de Guy Lapébie'ninkini.

Yarışçıların baldırlarını hatırlıyorum. Sırf kas olan baldırları kocamandı ve bronzlaşmışlardı. Tavuk butları gibi bembeyaz ve zayıf olan baldırlarımı görünce utandım. Golf pantolonlarından almak için annemin başını o kadar ağrıtmamın sebebi de buydu.

Bir başka sefer, Fransa Milli Takımı yarışçısı Cèsar Marcelak, babama muayene olmak için eve uğramıştı. Bisikletle gelmişti. Bir tüy kadar hafif ve parlak bisikletini evin önüne bırakmıştı. O gün çantasını unutmuş, biz de açıp bakmıştık, içinde bir muz vardı.

Kardeşlerimle birlikte, bisiklet yarışçısı olmayı düşlerdik. Annemden bize muz almasını istedik. Fransa Şampiyonası'nın olduğu gün, yarışı radyodan dinledik. César Marcelak kazanmıştı. Hatırlıyorum, babam ağlamıştı.

Duygusaldı benim babam.

Babam ve İdam Mahkûmları

Babamın bir sürü arkadaşı vardı. Hapishanenin doktoru olduğundan idam mahkûmu arkadaşları bile vardı.

Her infazda giyotin kullanılır ve babamın da orada bulunması gerekirdi. Neden orada bulunması gerektiğini hiçbir zaman tam olarak anlamadım. Bir doktor çağrıldığı zaman, insanlar ölmesin diyedir, onların ölmesini seyretsin diye değil.

İnfazın ardından, babamın ölüm belgesini yazması gerekirdi. Başı kesik mahkûmun gerçekten öldüğünü kayda geçirmeliydi. Bir gün babam, bir idam mahkûmundan başı kesildikten sonra kendisine göz kırpmasını istemiş. Rivayete göre mahkûm babama göz kırpmış. Doğru olup olmadığını bilmiyoruz, babam şaka yapmayı severdi.

Babam, iki tür idam mahkûmu olduğunu söylerdi; bazıları ağlar, kendini yere atar ve giyotine kadar sürüklenmeleri gerekir, bazılarıysa emin adımlarla, korkmuyormuş gibi görünerek giderdi.

Sanırım babam ikinci gruptan olurdu. Ölmekten korkmazdı, kanıtıysa çürümüş ciğerleriyle içki ve sigara içmeye devam etmesiydi.

Fransa İçin Ölen Babam

Babam bizi pek severdi, özellikle de yatmış olduğumuz zamanlar. Çocuklarının her zaman yatmış olmasını isterdi. Bazen eve öğleden sonra geldiğinde, bizim yatmamış olmamamıza şaşırırdı.

Babamın ilginç fikirleri vardı. Bazen gece çok geç saatlerde eve döner, o zaman da yatmış olmamızı istemezdi. Bizi kaldırır ve çok üzücü şeyler anlatırdı.

Çinhindi'ne gideceğini, bir daha da dönmeyeceğini, çünkü orada öleceğini ve tespihini yanına, ölü yatağının üstüne koyacaklarını söylerdi. Bunu söylerken de ağlardı.

Biz, uykulu olduğumuzdan pek bir şey anlamazdık, ama yine de ağlardık.

Daha sonra Arras Ölüler Anıtı'nın üzerinde, "Doktor Fournier Fransa için hayatını verdi" yazılı mermer bir levhanın olacağını söylerdi. Bunun üzerine biz daha çok ağlar ve "Hayır baba, gitme, Fransa için ölmeni istemiyoruz" derdik.

Annem ağlamazdı ama gülmezdi de. Babama yorgun olduğunu, gidip yatması gerektiğini söylerdi.

Biz tekrar yatmaya gider ama uyumakta zorluk çekerdik çünkü büyük mermer levhayı düşünürdük.

Ertesi gün okula gittiğimiz zaman, Fransa için ölüm, bir çan sesi gibi kulağımızda çınlardı.

Babam ve Polonya

Müşteriler babamın içtiğini biliyorlardı. Hatırlıyorum, bir gün, sinirli bir müşteri anneme babamın Polonya'nın tamamından daha fazla içtiğini söyledi. Ama biz ailece bu durumu yine de saklamaya çalışırdık.

Bir akşam, babamın çok yorgun bir halde eve döndüğünü hatırlıyorum. Girişte düşmüştü, yeniden ayağa kaldıramamıştık ve koridorda, kapıya yakın bir yere uzanmış, döşemenin üstünde uyuyakalmıştı.

Kapı çalındı. Babamı kımıldatamıyorduk, çok ağırdı. Bunun üzerine annem kapıyı açmaya gitti; babamı o halde görmelerini istemediği için de önünde durdu.

Kapıyı çalan, bir bay ve bayan müşteriydi. Annem onları hızla bekleme odasına götürdü.

Sonra babamla ilgilendi. Babama acı kahve içiriyorduk ama yeterli olmuyor, yeniden uyuyordu. Sonunda kalkmayı başardı ama yatmaya gitti.

Hepimiz yatmaya karar verince, bekleme salonundan öksürük sesleri duyduk. Müşterileri tamamen unutmuştuk. İki saatten fazladır bekliyorlardı. *Paris Match* dergilerini bile okuyamamışlar, çünkü karanlıkta kalmışlardı.

Annem ışıkları yakmayı unutmuştu.

Babam ve Kızılderililer

Arras'ta sık sık çocuklar için ikindi kahvaltıları düzenlenirdi, arada sırada erkek kardeşimle ben de bu ikindi kahvaltılarına davetli olurduk.

Kostümlü gidilmesi gereken bir ikindi kahvaltısı hatırlıyorum. Annemin bize kostüm alacak durumu yoktu ve neredeyse bu ikindi kahvaltısına gidemiyorduk.

Sokağımızda oturan misyoner rahibeler bu durumu öğrenmişler ve bize kostüm hazırlamaya karar vermişlerdi. Kızılderili kostümleriydi bunlar. Gömleği hâlâ hatırlıyorum, kırmızı ve yeşil kareliydi. Siyah pantolonumuzla tüyümüz vardı ve yüzümüz kırmızıya boyanmıştı. Çok şıktık.

Çok eğlendik. Bir sürü pasta ve güzel kristal sürahilerde meyve suları vardı. Kızlar vardı, hatırlıyorum, bir tanesi XV. Louis Markizi kıyafeti giymişti ve çok güzeldi, onunla uzun süre konuşmuştum.

Öğleden sonra, daha eğlence bitmeden, babam bizi almaya gelmişti. Çok mutluyduk. Daveti veren çocukların babasına saçma sapan şeyler söyledi. Doktor Tierny, çok saygın bir cerrahtı. Çok terbiyeli olduğundan, babamın saçmalıklarına gülümsüyordu.

Cerrah babama, "Sanırım Kızılderililerimiz yorulmuş, çadırlarına götürmeniz gerekecek" dedi.

Kızılderililer hiç yorulmamıştı.

Yorgun olan babamdı.

Şaraplı Çorba

Arras'ın burjuvalarının hepsinin bizimle arası iyi değildi çünkü babamız içerdi. Bazıları anneme, bizi geçindirmek için büroda çalışmasından dolayı selam vermez; biz ise çocuklar için düzenlenen ikindi kahvaltılarına her zaman davet edilmezdik.

Bazen bizimle dalga geçen kimi salak öğrenciler olurdu. Hatırlıyorum, bir keresinde, okul yemekhanesinde şaraplı çorba çıkmıştı. Bu çorba, kırmızı şarap katılmış sudan ibaretti ve üstünde sal gibi yüzen büyük bir bisküvi vardı. 15 yaşlarında, babası noter olan Francis adındaki büyük bir çocuk, çorba hakkında konuşurken oldukça yüksek bir sesle "Fournier'ler, siz bunu pek seviyor olmalısınız" dedi.

Masadaki herkes gülmüştü. O anda ne olduğunu anlayamamıştım, sadece sonradan şarabı pek seven babam aklıma gelmişti.

Bir başka seferinde, babamın Kötü Şarap İçme yemini* ettiğini söyleyen biri olmuştu. İyi düşünmüştü. Bunu ondan önce düşünmediğime üzülmüştüm. Akşam bu olayı anneme anlattım, bu söz onu pek güldürmüştü ama babama bundan söz etmememi söyledi.

Bu onu güldürmezmiş.

* Fransızcada "picrate" (pikrat) kötü şarap anlamına gelir. Yazar bu sözcükle "Hipokrat" sözcüğü arasındaki ses benzerliğinden hareketle bir kelime oyunu yapmıştır. (ç.n.)

Babamın İğneleri

Okulda, babası jandarma olan bir arkadaşımız vardı. Arkadaşlarıyla tartıştığı zaman, küfürlerin, hakaretlerin, yumrukların ardından, onları korkutmak için babasını devreye sokardı.

"Babam seni hapse atacak" derdi. Hapse gitmek istemediğimiz için ve de ne olur ne olmaz diyerek çoğunlukla altta kalırdık.

Fournier'nin çocukları olan bizlerin, korkutmak için cevap olarak verebileceğimiz tek şey: "Babam sana iğne yapacak" olurdu.

Yalnız, babam iğneleri o kadar iyi yapardı ki hiç acıtmazdı. "Bitti" dediğinde, hiçbir şey hissetmemiş olurduk.

Yani babamın iğneleri kimseyi korkutmazdı.

Babamın Tatilleri

Yazın, tatile sadece annemle birlikte giderdik. Babam hiç bizimle gelmezdi. Babam tatillerini bistroda geçirirdi. Her gün tatilde olmasından dolayı okul tatilleri umurunda olmazdı.

Annem, her zaman tatile gidebilmemiz için uğraşmıştı, bir kez hariç. O zaman, yavrukurt kamplarına gidecektik. Parasını ödemek gerekiyordu ve annemin hiç parası kalmamıştı. Ama bunu söylememek gerekirdi çünkü doktorun çocuklarıydık ve kimse paramızın olmamasına anlam veremezdi.

Annem oymak başına yalan söylemek zorunda kaldı. Aileden bir davet alındığını ve kampa gidemeyeceğimizi söyledi.

Kampın olduğu on beş gün boyunca evden dışarı çıkmamamız ve mahalledekilerin bizi görmemesi gerekiyordu. Sadece akşamları çıkardık, gündüz çıktığımızdaysa birisi geldiğinde saklanırdık.

Çok eğlendik, tam bir saklambaç oynuyorduk, ama ciddi ciddi. İnsanların gitmediğimizi bilmemeleri gerekirdi. Annem yalan söylemişti, hepimizin yalan söyleme hakkı vardı, ninemin bile.

Bir kereliğine yalan söylemek günah değildi.

Akşamleyin Babam

Babam eve dönmeden asla rahat olamazdık. Her zaman eve nasıl geleceğini düşünürdük, her akşam bir sürprizdi bu.

Edindiğimiz deneyimle, gelirken çıkardığı gürültülerden nasıl bir durumda olduğunu bilirdik.

Önce anahtarı deliğe sokmak için harcadığı zamanı hesap ederdik. Uzun sürdüğünde iyiye işaret değildi. Eğer kapıyı açamaz ve küfür etmeye başlarsa olabileceklerin en kötüsüne hazır olup kapıyı açmak gerekirdi.

Sonra öksürüşüne göre iyi ya da kötü, neşeli ya da üzgün olduğunu bilirdik.

Babam her akşam eve geldiğinde Evian ya da Vittel marka su içtiğini söylerdi, ama annemin ona inanmadığını pekâlâ anlardım.

Babam ve Bisiklet Pompası

Bir gün annem bıkmıştı. Gerçekten bıkmıştı. Babamla yaşamak artık çok zor, hatta mümkün değildi. Yaptığı bütün yanlışların bedelini ödemek gerekiyordu. Babam annemin çalışmasını istemiyordu, ama annem bizi geçindirmek için gizli gizli muhasebe işleri yapmak zorunda kalıyordu. Bir doktor karısının çalışmaması gerektiğini söylerdi.

Ayrıca babam, öfkesiyle biz çocukları korkutmaya başlamıştı. Her akşam eve döndüğümde korkar ve geceleri kâbus görürdük.

Bunun üzerine, bir akşam, annem babamın eve girmemesi için kapıyı kilitledi ve yatmaya gittik. Sonunda rahat uyuyabilecektik.

Geceleyin sesler duyduk. Bu babamdı; bisikletinin yanında, kapının önündeki basamağa oturmuş, bisiklet pompasıyla kapıya vuruyordu. Bir süre sonra alıştık bu duruma. Tamtam sesi gibiydi. *Tenten Kongo'da*'yı düşünerek uyudum.

Sabahleyin babam odasında horluyordu. Annem kapıyı açmıştı.

Kapının sesini duymaktan usanmış olmalıydı.

Babamın Komik Hikâyeleri

Sokağın ucunda bir bistro vardı. Burası, babamın günü tamamladığı yerdi. Babamın gününü tamamlaması genelde uzun sürerdi.

Bazen müşteriler, acil bir durumdan dolayı eve gelirlerdi. Babamın alışkanlıklarını bilmezlerdi. Adresi alır ve onlara haber vereceğimizi söylerdik. Çoğu zaman, annem babamı çağırmak için bistroya gitmek zorunda kalırdı ama bu annemin pek de hoşuna gitmezdi.

Bir akşam evde yalnızdım. Kapı çalındı. Kocası hasta olan bir bayandı kapıyı çalan. Babamın en kısa zamanda uğramasını istiyordu.

Bayana, kendisine haber vereceğimizi söyledim ve bistroya gidip babamı çağırmaya karar verdim. Bistronun önüne gelince durdum ve içeri baktım. Babam barın yakınında ayakta duruyordu, etrafında bir sürü adam vardı ve hep beraber gülüyorlardı. Babam onlara komik bir hikâye anlatıyor olmalıydı. Etrafındaki insanların gülmesini görmekten mutluymuş gibi bir hali vardı. Babam bir komedyen olmalıydı.

Bistroya girmeye cesaret edemedim. Hikâyenin sonunu berbat etmek istemiyordum. Özellikle de azar işitmek istemiyordum. Tekrar eve döndüm.

Babam neden bize, çocuklarına hikâyeler anlatmıyordu?

Babam ve Citroën'i

Babam uzun bir süre, Citroën marka bir araba kullanmıştı. Çamur yüzünden rengi siyahtı.

Babam vizitelerine arabayla gider ama bazen yayan dönerdi.

Bir gün annem, babama arabanın nerede olduğunu sormuş, babam da cevap vermemişti, unutmuştu. Dalgın biriydi babam.

Ertesi gün, bir çiftçi evi arayıp, arabayı pancar tarlasının ortasında bulduğunu söyledi.

Babam, farkında olmadan bu kadar uzun bir süre pancar tarlasında araba sürdüğüne göre çok yorulmuş olmalıydı.

Tarla çamur içindeydi. Araba çamura saplanmıştı, bu yüzden de kendiliğinden çıkamıyordu. Bu durumda, arabayı oradan kurtarmak için önüne atlar bağlanmış ve araba yola kadar çekilmişti.

Bu durum çiftçileri çok güldürmüştü. Babamın, vizitelerini traktörle yapmasının daha iyi olacağını söylemişlerdi.

Babam ve Arabalar

Babama bütün külüstürlerini kakalayan araba tamircisi bir arkadaşı vardı. Bir gün kendisine eski bir Mathis sattı. Siyah, kare şeklinde, küçük bir arabaydı. Araba tamircisi arabayı evin önüne kadar getirmiş ve hızla kaçıp gitmişti. Bir Pazar günüydü.

Babam bize arabayla bir tur attırmak istedi. Mutlu ve heyecanlıydık. Arabaya bindik, babam marşa bastı, defalarca marşa bastı. Sonra kaportadan duman çıktı, öksürdüğümüz için babam bizi azarladı, ardından da alevler çıktı. Annem bizi çabucak arabadan indirdi ve çok öfkelenen babam gidip yatmamızı söyledi.

Mathis bir yıl boyunca evin önünde yattı. Arabanın rengi yağmurun etkisiyle önce maviye, sonra yosunlar yüzünden yeşile döndü. Günün birinde de araba çöplüğüne gitti.

Babam ve Şoförü

Babam çok kaza yapmıştı. Bir şoför tutmak daha iyi olurdu, ne de olsa tamirden daha ucuza gelirdi. En önemlisi de şoförün parasını babam ödüyordu, tamir paralarınıysa annem.

Bir gün, babamın arabasına elbiselerinin takıldığını söyleyen birine elbisenin; bir başka seferinde, babamın ezdiği bütün bir kuzunun; sonra babamın devirdiği çiçek saksılarıyla yüklü bir el arabasının parasının; babamın bacağını kısalttığı bir adama tazminatın ve daha başka birçok kazanın bedelinin ödenmesi gerekmişti.

Babamın şoförünün adı Bay Houriez'di, kendisi bir taksi şoförüydü. Babamı her gün evden alır, vizitelerini yapacağı yerlere götürürdü. Müşterilerin evinin önünde beklerdi. Babam arkaya oturmaz, öne, Bay Houriez'in yanına otururdu. Alçakgönüllüydü benim babam.

Bazen de, arabada babama eşlik ederdim. Araba siyah bir Hotchkiss'ti. Bir gün, Bay Houriez ile birlikte vizitesini yapan babamı beklediğimizi hatırlıyorum. İşi uzun sürmüştü ve evin perdesinin arasından, önce ilk, sonra ikinci kadehi içen babamı görmüştüm. Bunun üzerine, direksiyonun ortasındaki kornaya basmıştım. Babam çok öfkeli bir halde geldi. Kornaya benim bastığımı hemen anlamıştı. Çalışırken onu asla rahatsız etmemem gerektiğini söylemişti.

Daha sonra, onu çalışması için rahat bıraktım. Akşamleyin babam o kadar çok çalışmıştı ki doğru düzgün yürüyemiyordu.

Babam Hastanede

Bir gün babam, diğerleri gibi bir hasta olmak için hastaneye gitmek istedi. Belki de gerçekten hastaydı ya da artık cesareti kalmamış ve her şeyden bıkmıştı.

Annem babamın gitmesini istemiyordu. Ona evde kalmasını, kendisinin onu tedavi edeceğini ve banyo yaptıracağını söyledi. Babam tereddüt etti, bir ayağı dışarıdaydı, üzgün bir hali vardı ama yine de gitti.

Onu hâlâ hatırlıyorum, Paix Caddesi'nin sonunda giden, o deri kıyafetli yaşlı adamı.

Hastanede, özel odada kalmak istemedi. Bütün hastalar, doktorun yanında yatıyor olmaktan dolayı gurur ve mutluluk duyuyor, özellikle de onları güldürmek için bir sürü saçmalık yapmasını seviyorlardı. Babam portakallarla top oynuyor, hatta hastalara bile nişan alıyordu.

Büyükannemle birlikte hastaneye babamı görmeye gittiğimizde, babam ninemin şapkasını aldı ve kendi kafasına taktı.

Belki de, babamın sayesinde, ölmeden önce son bir kez gülen hastalar olmuştur.

Babamla Birlikte Kafede

Bir Pazar günü babam beni bir kafeye götürdü ve tıpkı bir büyüğe ikram eder gibi bir aperitif ikram etti. On bir yaşındaydım ve gerçekten bir Pazar günüydü.

Bir Martini içtim çünkü Martini biraz şekerlidir. Üzerinde yüzen bir limon kabuğu parçası vardı. Bir mercek gibi çok kalın bir bardakta sundular, içinde çok Martini varmış gibi görünüyordu. Ama öyle değildi, bardak çabucak boşalmıştı.

Babamla yalnız olmaktan dolayı gurur duyuyordum. Herkes ona merhaba demek için geliyor, babam da beni onlarla tanıştırıyordu. Ben büyük oğluydum.

Kendimi iyi hissediyordum. Martini'nin etkisiyle kulaklarım biraz yanıyordu, herkesi çok hoş buluyordum.

Bir kafede insan kendini rahat hisseder, çünkü orada sizinle ilgilenen insanlar vardır. Canınız bir şey istediğinde söylersiniz ve hemen önünüze gelir, tıpkı peri masallarındaki gibi. Babam, günde yirmi defa "Martini" diyebiliyordu ve yirmi defa da Martini geliyordu.

O gün, babam benimle ilgilendi. Bana ileride ne yapmak istediğimi sordu. Tiyatroyla uğraşmak istediğimi söyledim. Sanırım bana bunun gerçek bir meslek olmadığını söyledi. Bir adamla konuşur gibi konuşuyordu benimle.

Sonra, babam, birçok kez "Martini" diye tekrarladı ve o hoşluk azaldı.

Babam Dağda

Alkol ve tütün, babamın ciğerlerinde büyük hasar meydana getirmişti. Bunun üzerine, bir gün, ciğerlerini tedavi etmek amacıyla dağa gitmek zorunda kaldı. Kendini Fransa'nın batısındaki Vosges bölgesinde, Schlucht Dağı geçidinde bir sanatoryumda buldu.

Babam tedavi oldu ama tedavisi sürerken sanatoryumdan kaçmayı da başarıyordu. Köyün tek kafesinde bir şeyler içmeye gitmek için karın üzerinde terlikle yürüyordu.

Ciğerleri iyileşiyordu belki ama gerçek hastalığı iyileşmiyordu.

Annem babamı görmeye gitti. Sanırım birbirlerine kavuştukları için çok mutluydular. Orada, hastalar arasında birçok arkadaş edinmişti babam. Hatta bir tanesi, Afrika'dan yeni dönen bir misyoner, kendisine boyalı bir devekuşu yumurtası vermişti.

Sonra, babam eve döndü. Bize hediyeler getirmişti: içi ince tüylerle dolu, parlak muşambadan hayvanlar. Kardeşim Bernard için bir fil, kardeşim Yves-Marie için bir yavru geyik, benim içinse bir at getirmişti. Bana hediyemi verirken, şaha kalkan bir at seçtiğini, çünkü benim de öyle bir eğilimim olduğunu söylemişti.

Sanırım babam atları pek sevmezdi.

Babamın Karaciğeri

Bir gün, bir arkadaşım bana, "Bak, babandan söz ediliyor" diyerek bir kitap sayfası gösterdi.

Gurur duymuştum. Sayfayı elime aldım, okumak için acele etmiştim, o anda anlayamadım.

Eski bir doğa bilimleri kitabının "İnsanın Organları" bölümünden yırttığı bir sayfaydı. Üstünde sağlıklı bir insanın karaciğerinin, midesinin, kalbinin ve akciğerlerinin resimleri vardı. Onun yanındaysa aynı organların, bir alkolikteki hallerinin resimleri.

Karaciğer çok büyüktü. "Büyümüş" yazılıydı. Mide yaralarla kaplıydı, "ülserli" yazılıydı. Kalpse yağla kaplıydı.

Yani, babamın karnında çürük organlar olmalıydı. Benim babamın aksine, arkadaşımın babası sağlıklıydı, organları taptaze olmalıydı.

Sonra, alkolik babaların çocuklarının zayıf, cılız, tam gelişmemiş ve her türlü hastalığa karşı dirençsiz oldukları yazılıydı. Bazen de, deli veya aptal oldukları.

Bunu hiç kimseye söylemedim.

Babam ve Kaptan Haddock

Aldığım ilk Tenten kitabı *Gizemli Yıldız* idi. Noel'de almıştım. Kardeşim Yves-Marie *Tenten Amerika'da*'yı almıştı. Bernard okumayı bilmiyordu, kız kardeşim Catherine ise henüz doğmamıştı. Sonra onları hepimiz okuduk. 62. sayfaya gelince çok üzülürdüm. Çünkü sondan bir önceki sayfa olduğunu, ardından da biteceğini bilirdim. Ben Kaptan Haddock'u severdim. Bütün o küfürleriyle beni güldürür, dahası bana babamı hatırlatırdı. Yüzü aynı değildi; babamın sakalı yoktu, ama Kaptan, babam gibi içmeyi pek severdi.

Kaptan Haddock'un oğlu olmayı çok isterdim. Öncelikle, şatoda oturuyor olurdum ve en önemlisi Kaptan Haddock içtiğinde her zaman komik oluyordu. Hiç kimseyi rahatsız etmiyordu, yalnızca Tenten ile Nestor'u biraz rahatsız ediyordu, ama Tenten kendini korumasını biliyordu, Nestor ise alışkındı, sonra istediği zaman patronunu değiştirebilirdi.

Kaptan Haddock ailesini rahatsız etmiyordu, çünkü ailesi yoktu. Hiçbir zaman evlenmek istemedi ve hiç çocuğu olmadı. Castafiore'nin annemden daha çirkin olduğunu da belirtmek gerekir.

Acaba babam hiç evlenmeyip, dört çocuk sahibi olmasaydı daha mı iyi olurdu?

Babam, Annem ve Ben

Bir gün annem ve babamla birlikte arabadaydım. Araba sadece iki kişilik yeri olan bir Simca 5 idi. Ben, arkada, valizlerin konulduğu döşemenin üzerinde oturuyordum. Zaten ben de bir valizden daha büyük değildim.

Her ikisini de görüyordum. Babam anneme iyi davranıyor, onu güldürüyordu. Her ikisi de benimdi, sanırım o gün olduğum kadar hiç mutlu olmamıştım. Annemin bir an bana bakmak için döndüğünü ve bana "Bizimle birlikte olmaktan mutlu musun?" dediğini hatırlıyorum.

Hiçbir cevap vermedim, çocukların en mutlusunun ben olduğumu gayet iyi görebiliyorlardı.

Bu mutluluğun uzun süre böyle devam edebileceğini hayal etmeye başladım, belki de her zaman böyle olurdu. Mutluluk çok kolaydı. Babamın iyi davranması yetiyor, böylece annem mutlu oluyordu ve biz çocuklar da onunla birlikte mutlu oluyorduk.

Ertesi gün, babam eve geç vakitte, çok yorgun bir halde döndü; artık iyi davranmıyordu, aynı baba değildi.

Babama göre mutluluk o kadar kolay olmamalıydı.

Babam Evde

Bazen babam bütün bir gün boyunca evde kalırdı. O gün bistroya gitmezdi. Mutlu olurduk. Annem, babamın hoşuna gitmesi için yemekler yapar, fakat babam hiç aç olmaz ve onları yemezdi. Biz çocuklar için bu iyiydi, çünkü bize daha çok yemek kalırdı. Zaten babam her yediği şeye sirke, karabiber ve hardal koyardı. Onun için artık hiçbir şeyin tadı yoktu.

Babam, evde üzgün olurdu. Hiçbir şeye ilgi duymuyormuş gibi bir his vardı içimde. Artık okumuyor, radyo dinlemiyordu. Bir şeyin eksik olduğunu hissediyorduk. İlacını almamış bir hasta gibiydi.

Bazen annem şarap alırdı. Ama babam o şarabı içmezdi. Arkadaşlarıyla birlikte bistroda olmayı özlüyordu. Onun hayatı oradaydı, bizimle değil.

Neden bazı evlerin içinde bar olduğunu şimdi anlıyorum; babanın canı bir yere gitmek istemesin diye.

Bizim evde bar yoktu, büyükannem hiç istemezdi zaten.

Bir Gün, Babam Gerçekten Öldü

Bir sabah, çok erken vakitte, annem odama geldi, "Sanırım baban öldü" dedi.

"Yine mi..." dediğimi hatırlıyorum.

Kalkmak istemiyordum, yorgundum ve yorganın altına girdim.

Babamı o kadar kör kütük sarhoş görmüştüm ki, gerçek bir ölüyle kör kütük sarhoş biri arasındaki farkı bilemiyordum. Sonra babam doktordu ve bir doktor ölemezdi.

Annem, "Bu seferki gerçek. Hadi kalk" dedi.

Kalktım. Odasına gittim. Yatağın yanı başına düşmüş, ağzı kan doluydu. Beni azarlamadı, gerçekten ölmüştü.

Bir Filantrop Aramızdan Ayrılıyor

Gazetelerde yazılar yer aldı. "Bir filantrop aramızdan ayrılıyor" başlıklı bir yazı hatırlıyorum.

Babamın doktor olduğunu biliyordum ama bir filantrop olduğunu bilmiyordum.

Gidip sözlüğe baktım: "Kendini bütün insanları sevmeye adamış kimse" demekmiş.

Acaba daha büyüyüp adam olmamış mıydım?

Babamın Defnedildiği Gün

Babamın defnedildiği gün, hava kötüydü. Herkes üzgündü, özellikle de müşterileri.

Aralarından birçoğu ağlıyordu. Biz, ailesi, ağlamıyorduk. Müşterileri olma şansımız olmamıştı. Müşterileri, üzerinde altın harflerle "Doktorun mahalle dostları" yazılı, mermerden, büyük bir kabir defteri almak için aralarında para toplamışlardı. Çok para ödemiş olmalıydılar, üstelik bunlar çok parası olmayan insanlardı.

Üzgündüm, babamın ölmüş olmasından dolayı değil de, hayatının sonuna kadar içmiş olmasından dolayı.

Ben, bir gün içmeyi bırakacağını, paramızın olacağını, annemin artık çalışmak zorunda kalmayacağını, diğerleri gibi normal bir hayatımızın olabileceğini sanıyordum.

O gün, bunun asla olamayacağını anladım.

İlk Sigara

Taziyelerden sonra, birkaçımız mezarın başında kaldık. Babamın eski şoförü Bay Houriez'in, orada olan adamlara sigara ikram ettiğini, bana da bir tane verdiğini hatırlıyorum. Bana ilk kez bir sigara ikram ediliyordu, çok gururlanmıştım. Markası Gitane idi.

Sigarayı yaktım, sonra dumanını iyice içime çektim ve öksürmeye başladım; gözlerim yaşla doldu, az kalsın boğuluyordum, sırtıma vurmak zorunda kaldılar. Tıpkı, doğduğum gün, babamın yaptığı gibi.

Büyük olarak yaşamım kötü başlıyordu.

Babam ve ben

Babam kırk üç yaşında öldü, ben on beş yaşındaydım. Bugün ondan daha yaşlıyım.

Onu daha iyi tanımamış olmaktan dolayı üzgünüm.

Bundan dolayı ona kızgın değilim.

Şimdi büyüdüm, yaşamın zor olduğunu biliyorum ve hayatı daha dayanılır kılmak için "kötü" yollara başvuran kimi daha hassas insanlara kızmamak gerektiğini de.

Jean-Louis FOURNIER
Kasım 1998